

freq. signatur!
(art. 5)

¶ Termini causarum in Ro Curia ser.

in causa beneficii. ubi dicitur de

in causa beneficii. ubi dicitur de

¶ In prima instantia.

¶ Et primo ad dicendum contra commissionem ad primam.

¶ Item ad libellandum libellariq. videndum ad primam diem.

¶ Item ad iurandum iurariq. videndum de calumnia et veritate di-

da ad primam diem.

¶ Item ad articulandum articulari q. videndum ad .xii. diem.

¶ Item ad dicendum dici q. videndum contra articulos ad secundam diem.

¶ Item ad producendum oia produci q. videndum ad secundam diem.

¶ Item ad dicendum contra producta dici q. videndum ad secundam diem.

¶ Item ad declarandum declarari q. videndum ad primam diem.

¶ Item ad dicendum contra declarationes ad primam diem.

¶ Item ad concludendum concludi q. videndum et postq. conclusus fu-

erit ad videndum et audiendum diffinitiva in scriptis. Inim fer-

ri et promulgari ad primam diem vel ad statim.

in causa beneficii. ubi dicitur de

¶ In secunda instantia.

¶ Oia termini prescripti seruantur ad primam diem preterq. termi-

nus ad articulandum qui seruat ad octavam diem.

in causa beneficii. ubi dicitur de

¶ In tertia instantia.

¶ Oia termini prescripti seruantur ad primam diem preterq. termi-

nus ad articulandum qui seruat ad sextam diem.

¶ In causis prophanis.

¶ In prima instantia.

¶ In prima instantia terminus ad libellandum seruat ad .viii. Et il-

lum sequitur terminus ad respondendum libello qui tenet quater vi-

delicet primo pro prima dilacione. Secundo pro secunda. Tertio pro terti-

ra. Et quarto ex superabundanti ad oem maliciam eius convincenda.

Et pro quarta dilacione etiam sub pena excoicationis. Et semper se-

ruatur ad primam diem. Ceteri vero termini seruantur ad .viii. pter

terminus ad articulandum qui seruat ad .xv. diem.

In secunda instantia.

¶ Ad libellandū ad .ij. diem. Ad respondendū libello ad .j. diem.
Ad articulandū ad .x. diē. Et ceteri termini fuanť ad .ij. diem.

In tertia instantia.

¶ Oēs termini seruant ad primā diē: pter terminus ad articu-
landum qui seruat ad octauam diem.

¶ Et nota q termini predicti in causis obmissi reddūt pcessum
nullū: q sunt substantiales: et iō de substantia rei et necessitate p-
cessus obseruari debent. Ceteroz x terminoz omissio nō inua-
lidat pcessum eo q sunt accidentales et nō de necessitate requiri

Super desertione appellationis.

¶ Primus terminus ad dicendū contra cōmissionē ad primā diē.

¶ Secundus terminus ad docendū de diligētia psecutionis appel-
lationis pro parte sua interposita si quam fecerit primo et prima
dilatōe ad quartam diem.

¶ Tertius ad dicendū iteq secundo ut s. et pro secunda dilati-
one ad primam diem.

¶ Quartus ad idē ad docendū tertio ad quartā diem.

¶ Quinto ad docendū q quarto ex supabundāti et pro quarta di-
latōe ad puniendā oēm ei maliciā siliiter ad primā diem.

¶ Sextus ad audiendū ordinationē dñi auditoris sup desertiōe
indictę appellationis pro parte sua interposita in presentī causa
ad primam diem.

Super grauamine.

¶ Qñ appellat sup certo grauamine seruent sic termini.

¶ Primus terminus est ad dicendū cōtra cōmissionē ad primā diem.

¶ Secundus terminus ad dicendū cōtra appellationē ad primā diē.

¶ Tertius terminus ad impugnandū et iustificandū ad primā diem.

¶ Quartus ad audiendū voluntatē dñi auditoris ad .j. diem.

¶ Quintus terminus ad videndū inhiberi iudicia a quo est ap-
pellatum ad primam diem.

Super atemptatis.

¶ Primo ad dicendū cōtra cōmissionē ut s. ad primam diem.

Secundo ad dandum et recipiendum libellum daturque et recipi videndum
super acceptatis in presenti causa ad primam diem.

Tertio ad dicendum et opponendum verbo vel in scriptis quicquid
dicere vel opponere voluerit contra dictum libellum ad primam
diem.

Quarto ad respondendum singulariter singulis positionibus et
articulis medio iuramento in presenti causa datur.

Quinto ad videndum nonnullos testes pro parte talis in presenti
causa produci recipi et ad iurandum admitti.

Super devolutione.

Ad dicendum contra commissionem. Ad producendum et procedi videndum
in causa huiusmodi put fuerit de iure.

Primo et pro prima dilatione ad primam diem.

Secundo et pro secunda ad primam diem.

Tertio et pro tertia ad primam diem.

Quarto et ex superabundanti ad omnem maliciam convincendam et
pro quarta dilatione.

Ad dicendum contra iura et munimenta pro parte talis in presenti
causa producta et ad causam devolutionis huiusmodi faciendam.

Ad libellandum seu libellum vel petitionem summariam dandum daturque
videndum et super devolutione huiusmodi cause.

Ad audiendum voluntatem domini auditoris super devolutione antedicta.

Et nota quod si vere constat causam bene et legitime esse devolutam
tunc non servantur predicti termini: sed post terminum ad dicendum contra
commissionem servatur terminus ad libellandum.

Super excoicatione.

Ad videndum et audiendum sententiam excoicationis et processum excoicationis
necnon per dominum auditorem alios in eum promulgatos aggravari
et continuari: vel dicendum causam si quam iustam vel rationabilem habeat:
quare hoc fieri non debeat.

Primo et pro prima dilatione ad primam diem.

Secundo et pro secunda ad primam diem.

Tertio et pro tertia et ad primam diem.
Quarto et ex superabundanti et ut prius.
Super remissione ad partes.
Ad dicendum contra remissionem ut sit ad primam diem.
Ad audiendum dictum siue ordinationem dei auditoris super remissione articulo.
Ad concordandum de loco de tpe et de iudice seu iudicibus quibus remissio predicta debeat destinari.
Ad dandum interrogatoria si que dare voluerint iuxta que testes in partibus produci examini debent et interrogari.
Ad videndum includi et includens hominum positiones et articulos et interrogatoria si que data fuerint in rotulo et sub balla.
Ad concordandum et concordari videndum de portione quod dicitur remissione iudicibus de quibus conuentum fuerit fideliter portet sub rotulo.
Squuntur certi alij termini in causis palacii seruandi qui sunt accidentales et extra ordinarij.
Ad portandum mandatum si quod habet pro dicto principali ad hominem causam faciens vel produci certa iura et apud eum et essentia istam causam tangenti.
Primo pro prima dilacione ad primam diem. Ad idem secundo et ad idem tertio et ad idem quarto et vel dicendum et hoc sub pena excoicationis et.
Ad recognoscendum medio iuramento signa sigilla et manus notarij iurum in causa hominum productorum.
Ad recognoscendum medio iuramento quoddam signetum super sumptu de registro lras aplicas appositum in causa pnti pducto et ipsum sumptum aperire videndum et signetum pro recognito.
Ad videndum et audiendum. A. a. snia excoicationis per talem officialem in partibus in eum lata ad cautelam absolui.
Ad resumendum seu resumum videndum cam et causas hominum in eo statu in quo ultimo coram auditore remanserant.
Ad concordandum et concordari videndum de interprete ad quoddam

Instrumentum siue processum in Alamanico scriptum interpretan-
dum nuper pro parte talis in pñti pductum.

Ad videndum iurare interpretem rē.

Ad videndū se excōscari qz nō rñdit singulariter singulis po-
sitionibus ⁊ articulis rē. **A**d idem scōdo rē. **A**d idem tertio rē. **A**d
idem quarto rē.

De inde sequit̃ stilus ⁊ modus observādi ⁊ practi-
candi terminoz pductoz ⁊ primo in prima instātia.

Primus terminus qui est ad dicendū ptra cōmissionē servat̃
post pñtationē cōmissionis dño auditori factā videlz. Citeť pars
contra quā impetrata est talis cōmissio per cursorē si pñs est in
Ro. cu. Si aut̃ absens per audientiā pñdictaz ad dicendū ⁊ re-
cipiendū quicqd verbo vel in scriptis dicere siue excipe voluerit
contra cōmissionē ei⁹ dño auditori factā siue pñtataz ad primā
diem iuridicā pñme futurā a die date citatiōis hmōi cōputādo
ipsa die cōputata. Quō termino adueniēte si pars citata compa-
ret per se vel pcuratorē pōt generaliter excipe ptra hmōi cōmissi-
onem. Si vero nō cōpareat accusēť cōtumaciā ipsius nō compa-
rentis ⁊ nihil dicentis ptra cōmissionē. Et vltērius in eius con-
tumaciā petat̃ itēq citari ad aliū terminū imēdiatē sequentē:
videlicet ad libellandum.

Scōdus terminus qui est ad libellanduz sic servat̃. Citeť pars
aduersa ut s. ad dandū ⁊ recipiendū datiqz ⁊ recipi videndum li-
bellū seu summariā in hmōi causa petitionē rē ad primam diem.
Qua die adueniēte si cōpareat pñt dari libelli hincinde ab vtra-
qz parte. Et si nō cōpareat pars accusēť cōtumaciā ipsi⁹ nō com-
parētis neqz libellātis. ⁊ in eius cōtumaciā deť libellus generaliter
verbo solū ⁊ dūtat̃ cum pñstatiōe de dādo laci⁹ inferi⁹ in
scriptis loco ⁊ tpe oportunis: vel deť specialiter in scriptis ⁊ vltē-
rius petatur pars aduersa citari ad iurandū de calūniā si in cau-
sa bñficiali. Et in pphana ad rñdendum libello in quo seruānt̃
quattuor terminū similes.

Tertius terminus ad iurandum de calūniā in beneficalibus

Et ad respondendum libello. In pphania similiter seruantur si-
cut precedētes: videlicet q̄ citeā pars aduersa ad iurandū ⁊ deli-
berandū iurariq; ⁊ deliberari videndum de calūnia vitanda: et
veritate dicenda cum omnibus ⁊ singulis capis in ⁊ sub calum-
nie iuramento contentis: ⁊ in bñficialibus et in pphania ad re-
spondendum libello pro parte rē in bñficialibus causa dato ad primaz
diem rē qua adueniente si compareant ambe partes iurēt de ca-
lūnia: vel pars aduersa respondeat libello: vel itez citeā ad re-
spondendum rē. Si vero non compareat pars citata accusat cō-
tumacia ut prius neq; iurantis de calūnia vel nō respondētis li-
bello: ⁊ in eius contumacia iuret pars presens de calūnia ut mo-
ris est: ⁊ ulterius petatur citari ad articulandum: vel in pphania
iterum ad respondendum libello. rē.

¶ Quartus terminus ad articulandū similiter seruetur sicut pceden-
tes ita q̄ citeā pars aduersa ad ponendū ⁊ ad articulandū rē ad
rij. in bñficialibus: ⁊ in pphania ad. xv. Qua die si cōpareāt par-
tes possunt articulare verbo rē vel in scriptis: ⁊ si pars citata nō
compareat accuset contumacia rē: ⁊ in eius contumaciā dent ar-
ticuli verbo solū rē vel etiā in scriptis: et ulterius petatur citari
ad dicendum contra articulos.

¶ Quintus terminus ad dicendū contra articulos similiter sicut
precedētes seruat. s. q̄ citeā pars aduersa ad dicendū ⁊ excipien-
dum quicqd verbo vel in scriptis cōtra positiōes articulos rē di-
cere siue excipere voluerit ad scōdam diem: qua die similiter si cō-
pareat potest excipere verbo rē. Si aut nō accuset cōtumacia rē
⁊ petat citari ad producendum omnia.

¶ Sextus terminus qui est ad pducendū oīa seruetur ad modum
alioz videlicet q̄ citeā pars ad pducendū ⁊ pducī videndū oīa
iura rē ad scōdam diē rē qua die si ptes cōpareant pducāt hinc
inde iura sua. Et si nō cōpareat accuset contumacia partis non
cōparētis: ⁊ in eius contumacia pducant iura verbo solū vel in
scriptis: ⁊ petat citari pars ad dicendum contra pducta.

¶ Septimus terminus ad dicendum contra producta ut alij ter-

mini seruetur iste ad secundam.

¶ Octauus terminus ad declarandū qui seruat sicut priores ad primā diē videlicet citet pars aduersa ad declarandū seu declarari videndū positiones et articulos et si nō bene fuerint specificati ut esset in eis aliquis defectus obmittendo vel male narrando seu alias que oīa possunt suppleri per declarationes in termino isto datas. Et nota q̄ iste terminus non est substantialis: s; accidentalis: ergo aliqui omittit qm̄ non est opus articulos declarare. Et similiter terminus ad dicendum contra declarationes: qui similiter seruat ad primam diem.

¶ Nonus terminus ad respondendū singulariter singulis positionibus et articulis oblati per actorē qui debet seruari anteq̄ producant testes q; si aliquē articuloꝝ pars rea confiteat super eo non requirit aliqua pductio testium: alis vero sic. Et si pars nō vult sufficienter respondere: citari debet secundo: et tertio et quarto et sup̄ abundanti ad oēm et eius maliciā cōvincendam ad respondendum sufficientius et ad hoc sub pena excoicationis compelli debet.

¶ Decimus terminus ad audiendum voluntatem dñorum auditorum sup̄ admissione et repulsiōe articuloꝝ siue positionū: et citetur pars aduersa ad primam diem: vel ad horam audiētie actor petat se admitti ad pbandum articulos et positiones suos in Rōcuria vel extra.

¶ Undecimus terminus est ad videndū iurare testes q̄ sic seruantur. Citet n. pars aduersa ad videndū et audiendū nōnullos testes ad pducendū admitti ad iurandū et recipi et ad .j. diē et addandū interrogatoria ab hodie et cras p totā diem. In quo termino pducant testes et iuret dicere veritatē et quicqd eis cōstabit de materia articuloꝝ et ad primā diem vel scđam diem.

¶ Duodecimus terminus est qm̄ articuli pbandi per instrumentū lras et alia iura et. Et est ad recognoscendum signa sigilla et manus notarioꝝ iurium et munimentorum hñdi qui similiter seruatur ut precedētes ad primam diē vel secundā et quā die p̄or

ducat actor recognoscētes signa rē. quibus pductis et iuratis si
recognoscunt signa rē. petat q habeant pro recognitis.

Tertiusdecimus terminus ad publicandū et ad videndū et asse
rendū oīa et singula dicta siue attestatiōes testiū rē. publicari: co
piamq; eorum d decerni et cōcedi. Necnō ad dicendū et excipiendū
quicquid rē. contra dicta siue attestatiōes hmōi dicere siue exci
pere voluerit. Et seruat iste terminus similiter sicut pcedētes
ad primā diem vel ad secundā diem.

Quartusdecimus terminus ad concludendū in causa rē. et si
in isto termino fuerit conclusum: q; aliqñ post conclusionē para
rea aliquid pducit: ideo faciat citari partē sibi aduersaz ad dicen
dum cōtra ultimo pducta: et tūc illa pars citata poterit cōtra il
la excipere generaliter verbo vel in scriptis rē. Et nihilomin⁹ do
minus auditor poterit concludere non obstante: et tunc habetur
pro concluso.

Quintusdecimus terminus qui est ad audiendū sniam diffi
nitivam in scriptis ferri vel pmulgan. Et seruat ad primam di
em vel statim ad arbitriū dñi auditoris quandocunq; fuerit be
ne deliberatus rē. Postea verō sentētia lata in scriptis ut moris
est: si pars contra quam est lata non appellat et trāseat in rem iu
dicatam hmōi sententia: petat victor citari partem aduersaz ad
videndum expensas taxari et iura restitui et recuperari ad primaz
diem. Si vero appellet dicta pars et non psequitur appellationē
suam in tempore debito: appellatio tunc dicitur esse deserta et po
test appellatus facere cōmitti causam super desertione dicte pre
tense appellationis: et super eadem desertione procedere vsq; ad
declarationem desertionis et nullitatis dicte pretese appellatio
nis. Et tunc appellans in antea non audiretur seu admitteretur
ad prosequendum huiusmodi appellationem: nisi fuerit per pa
pam cōmissione consistoriali restitutus ad appellationem huius
modi prosequendam. Et similiter post secundā et tertiā instan
tias. Si non appelletur vel prosequatur appellationem: ut iam
dictum est: tunc petantur expense taxari ut prefertur.

¶ De secunda instantia

¶ Postea si pars rea vel cōiuncta cōtra quā sn̄a lata infra r. dī
es cōtinuos a tpe late sn̄e appellauerit aut appellationē nō pro
secutus fuerit in tpe: tunc illa scōa sn̄a dicit̄ trāsire in rem iudi
catam: et tunc petant̄ expense tarari. Et si appellauerit ut s̄ dicit̄
in scōa instācia a sn̄a: tunc faciat bñdī cām appellatiōis cōmī
ti facere: et cōmissa censet̄ illa in tertia instācia: et tunc debet ser
uari termini infra nominati in tertia instācia seruari soliti simi
liter sicut termini precedentes in prima instācia et in scōa. Qui
bus tentis et sn̄a lata a qua nō est appellandū: debet tarari expē
se in termino hoc assignato et restitui iura r̄c. et sic finit̄ causa.

¶ Hora quādo decernitur citatio ad partes q̄ ipsa reportata de
partibus debite erecuta debet citari pars aduersa ad dicendum
contra cōmissionem citationemq̄ ad partes decretam et eius ex
ecutionem: et hoc per audientiam contradictarum: quia quotiē
pars est absens a curia semper teneatur processus per audientiā
contradictarum: et sic primus terminus in causis semper tenetur
per audientiam. Et similiter seruantur omnes termini sicut pri
us dicitur.

¶ Item nota q̄ qñ pcedit̄ per audientiā causay semp debet fieri
relatio per cursorē de qualibet citatiōe: q̄ cito facta fuerit solli
citetur notari? ut notet in manuali suo: ne obliuiscat̄ ppter pro
cessum: quia alias nullius esset roboris. Sed qñ procedit̄ per au
dientiam contradictay tunc nō est fienda relatio: quia sentētia
in audieria lecta et sigillata et autentata facit fidem et relationē
de termino assignato et tunc semp procedit̄ in contumaciam par
tis aduersę ad quemlibet actum.

¶ Item nota qñ procedit̄ in remissioe de partibus reportata ce
terum cum dicta remissio cause sigillo iudicis sigillata cum atte
statiōibus fuerit in Ro. cu. reportata et hora causay iudicialiter
exhibita: primo et ante oīa recognoscat̄ sigillum iudicis remissio
nis predictę a partibus hincinde: si ipse partes compareant si
mul in iudicio: alias pars cōparens faciat citari aliam ad recon

gnosendum sigillum ꝛc. ad primam diem vel statim. In quo ter-
mino si partes cōpareant tunc fiat ut supra. Si vero pars cōpa-
rens in contumaciā non cōparentis recognoscat sigillum ꝛ audi-
tor recepto iuramento ab eo q̄ h̄mōi sigillum est: vel credit esse
illius cuius esse dicitur: ꝛ tunc habetur pro recognito. Et hoc fa-
cto si ambe partes fuerint p̄tes petatur remissioneꝝ aperiri. Si
vero vna t̄m sit p̄sens: tunc ad instantiā cōparentis citet alia
ad videndum aperiri ad primaz diem vel ad statim. Quo termi-
no adueniē si ambe partes compareant in eaz p̄sētia dñs audi-
tor: aperit vel habet remissionē prefatam pro aperta. Si vero vna
pars t̄m p̄sens fuerit ad instantiā illius in contumaciā partia
nō cōparentis: dñs auditor aperiat remissionem. Qua apta pe-
tunt partes q̄nq; sibi publicari attestatiōes testium in partibus
receptorꝝ ꝛ etiā in curia: ꝛ copiam eaz sibi decerni. Et tunc dñs
auditor in p̄sētia partium publicet h̄mōi attestatiōes ꝛ eoruz co-
piam decernet. Et si vna partiū solū p̄ns fuerit citetur alia ad vi-
dendum publicari testes ad primā diem vel secundam. Et si tūc
compareat pars dñs auditor: publicat attestatiōes. Si vero non
compareat nihilominus in contumaciā nō cōparentis publicet
ꝛ ꝛ copiam decernat. Et q̄nq; postea obseruat terminus ad di-
cendum contra attestatiōes h̄mōi ad octauā vel primā diē fin
arbitrium auditorꝝ ꝛ qualitatē attestatiōnū. Et q̄nq; ille termi-
nus nō obseruat: sed tunc seruat termin⁹ ad concludendum vel
dicendum cām quare ꝛc. In quo termino si nō allegat causa ra-
tionabilis quare nō sit concludendum: auditor cōcludat salua li-
bera potestate reuocandi etiā altera parte contradicente.

¶ Qualiter procedit in causis p̄missis post mortē vel absentiam
auditorꝝ cum p̄tate alterius auditoris resumendi.

¶ Prim⁹ termin⁹ est ad dicendū p̄ra cōmissionē ad primā diem.

¶ Scdus ad videndū resumi cām ad primā diē vel scdā: qua
causa resumpta in eod̄ statu in quo coram priore iudice seu audi-
tore remanserat procedat in ea subsequēter post vltimum termi-
num coram alio auditore habitū.

6
De declarationibus publicis.

¶ Si vero in hmoi causa fuerint aliqua dubia et partes petant causam poni in publicis declarationibus: tunc dominus auditor potest prefigere terminum partibus ad allegandum in causa et dare partibus dubia in scriptis: et deinde allegare in causa habita per dominum auditorem matura deliberatione cum consilio aliorum coauditorum potest prefigere terminum partibus ad audiendum sententiam. Si vero in hmoi causa non fuerint dubia: tunc dominus auditor incontinenti potest conclusionem absque aliquibus allegationibus habitis consilio et matura deliberatione aliorum suorum coauditorum super meritis cause statuere potest partibus terminus si partes fuerint. Alioquin ad instantiam partis comparentis citabitur alia ad videndum et audiendum sententiam in scriptis ferri et promulgari.

De taxatione expensarum.

¶ Si vero a sententia non appellatur solet citari pars contra quam est lata ad videndum taxari expensas ad primam vel secundam sine arbitrium iudicis. In quo termino si ambe partes compareant tunc dominus auditor in presentia partium tarabit et moderabit expensas prout videbitur expedire secundum cedula computationis seu taxationis damni per partem: recepto prius iuramento a parte quod tantum expenderit. Si vero pars citata non compareat: nihilominus in contumaciam eius possunt expense tarari.

Sequuntur certe constitutiones
de litibus abbreviandis.

¶ Et quoniam lites super quibusvis causis beneficiis personarum et aliis que peremptorie per quascunque personas seculares vel regales in Rotam et apostolicam commissionem mouentur atque tractantur intendimus fieri breuiores: et ut litigantes ad ipsam curiam pro defensione iurium ipsorum venientes ad hmoi causas prosequendas releuentur laboribus et expensis: statuimus et ordinamus quod in causis in quibus de iure vel alias per rescriptum siue commissionem proceditur talis ordo seruetur summarie et de plano etc.

Quando causa cōmittit̃ in palatio terminis non observatis:
sola facti veritate inspecta: si causa sit bñficialis: vel alia talia in
qua de iure pcedi debeat summarie simpliciter ⁊ de plano ⁊ se
cundum qđ in causa procedit̃: siue illa oīa in cōmissiōe expri
mur ⁊ partes in curia sint pñtes obmisso termino ad libellanduz
⁊ recepto statim iuramento calūnie a partib⁹ procedat̃ ad dan
dum positiones ⁊ articulos ad decimam. Ad dicendū cōtra eosd̃
ad primā diem. Ad dicendum contra producta ad tertiam diem
Si vero vna partiū absens fuerit ita procedit̃ per audientiā con
tradictay: si in prima cōmissiōe fiat mentio de eius absentia: et
concludat̃ qđ sola facti veritate inspecta ut s̃ procedat̃: et seruet̃
modus procedēdi antedictus: alioquin oēs termini palatij ob
seruent̃: puta qđ sola facti veritate inspecta: procedat̃ tunc prout
procedi potest summarie et de plano oēs terminis palatij sum
marie in processu seruati solitos observando ⁊ illos abbreviādo
Si vero cōmittat̃ qđ sola facti veritate inspecta ⁊ terminis nō ser
uatis: tūc oēs termini in pcessu summarie seruent̃ ⁊ etiā abbre
uient̃ ad arbitriū iudicis: ut habet̃ in quadā decisiōe Rote.

¶ finis.